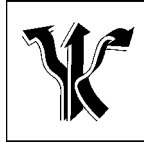

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри соціології *Ю. П. Сурмішим*

Затверджено на засіданні кафедри маркетингу (протокол № 12 від 03.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Сурмін Ю.П. Навчальна програма дисципліни “Соціальні технології”
(для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 27 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Соціальні технології”, теми курсових робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Розвиток сучасного суспільства й соціологічної науки зумовлює виникнення соціально-технологічної сфери діяльності людей. Наукове осмислення цієї сфери спричинюється до швидкого формування теорії соціальних технологій як галузі соціологічного пізнання, а отже, до принципових змін у статусі соціології. Вона стає не тільки наукою, яка відображає закономірності суспільних систем, а й інженерною наукою, посилює свій вплив на реформування сучасного суспільства, проектування соціальних об'єктів, процесів та інститутів.

Навчальна дисципліна “Соціальні технології” передбачає розгляд теоретико-методологічних та практичних засад соціальних технологій, осмислення їх специфіки, ролі в історії та практичному житті сучасного суспільства, а також окремих різновидів соціальних технологій, їх стану, функцій і тенденцій розвитку. Важливою її складовою є соціальна інженерія, яка є інструментом проектування, конструювання, діагностики соціальних технологій та впровадження їх у практичне життя.

Мета вивчення дисципліни “Соціальні технології” — засвоїти у концентрованому вигляді розвиток технологічної функції соціологічної науки, з'ясувати сутність, характер, структуру, можливі аспекти технологічної функції соціології, оволодіти соціальними технологіями як системою знання, принципом ставлення до соціальної реальності, засобом її науково обґрунтованих змін суспільства.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- оволодіння категоріальним апаратом соціальних технологій, принципами, методологією, основними концепціями;
- ознайомлення з історією розвитку соціальних технологій, досягненнями українських та зарубіжних вчених у цій сфері;
- засвоєння процесів проектування, перевірки й впровадження соціальних технологій та вироблення навичок технологічного мислення;
- вивчення простору соціальних технологій, їх різноманітності, специфіки, рівнів технологізації сучасного суспільства;
- дослідження найважливіших проблем, закономірностей, тенденцій і суперечностей технологізації українського суспільства, формування конструктивного, відповідального та реалістичного ставлення до нього.

У процесі вивчення дисципліни передбачається виконання курсової роботи, що забезпечує формування у студента навичок підготовки практичних рекомендацій щодо розробки та впровадження соціальних технологій у різних сферах суспільного життя.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	<p>Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади соціальних технологій</p> <p>1 Сутність, принципи соціальних технологій та об’єктивна необхідність їх розвитку</p> <p>2 Історія генезису соціальних технологій та їх роль у розвитку суспільства</p> <p>3 Теоретичні засади технологічної діяльності</p> <p>4 Ціннісний аспект технологічної діяльності</p> <p>5 Класифікація соціальних технологій</p>
	<p>Змістовий модуль II. Проблеми побудови перевірки та впровадження соціальних технологій</p> <p>6 Проектування та конструювання соціальних технологій</p> <p>7 Операціоналізація в технологічній діяльності</p> <p>8 Інноваційний аспект соціальних технологій</p> <p>9 Перевірка й впровадження соціальних технологій</p>
	<p>Змістовий модуль III. Соціальні технології в сучасному суспільстві</p> <p>10 Технології глобальної модернізації</p> <p>11 Технології оновлення суспільної системи</p> <p>12 Технології трансформації підсистем суспільства</p> <p>13 Технології управління трудовими асоціаціями</p>

1	2
	Змістовий модуль IV. Інформаційні технології
14	Технології наукового пізнання
15	Інформаційно-комп'ютерні технології і тенденції їх розвитку
16	Шляхи удосконалення навчальних технологій
17	Технології аналітичної діяльності
18	Можливості технологізації творчості
	Змістовий модуль V. Праксеологічні технології
19	Технологізація соціальної діяльності
20	Антикризові технології
21	Ігрові технології
22	Управлінські технології
23	Миротворчі технології
24	Політичні технології
25	Комунікативні технології
26	Технології public relations та іміджмейкінгу
	Змістовий модуль VI. Зондувальні технології
27	Технології соціальної діагностики
28	Технології експертизи
29	Технології соціального експерименту
30	Технології соціального прогнозування
Разом годин: 162	

ЗМІСТ
дисципліни
“СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади соціальних технологій

Тема 1. Сутність, принципи соціальних технологій та об'єктивна необхідність їх розвитку

Поняття “соціальна технологія” та його багатоаспектність. Специфіка соціальних технологій порівняно з технічними. Соціальна тех-

нологія як специфічний різновид соціально-перетворювальної діяльності. Ознаки технологічності.

Поняття принципу та його роль у пізнанні та практиці. Класифікація принципів соціальних технологій. Характеристика основних принципів соціальних технологій. Системний підхід у технологічній діяльності. Принципи ефективності й оптимальності. Цілепокладання та “дерево цілей”. Принципи кардинальності та межі удосконалення соціальної технології. Алгоритмізація, саморозвиток та синергізм. Вплив принципів на технологічну діяльність.

Необхідність технологізації соціальних процесів. Фактори і тенденції технологізації. Можливості й межі соціальних змін і технологізація суспільства.

Література [2; 20; 24; 25; 31; 35; 36; 37; 86]

Тема 2. Історія генезису соціальних технологій та їх роль у розвитку суспільства

Передумови соціальних технологій в історії суспільства. Елементи технологічної діяльності у стародавніх суспільствах. Управління, військова справа, ритуали, обряди, протопрофесійні іспити, ініціації. Технології середньовіччя в державному управлінні та соціальному житті. Боротьба з відьмами, моделі загробного життя, укладу життя монастирів, релігійних, політичних, таємних та інших товариств.

Утопічні технології та експерименти. Т. Мор, Т. Кампанелла, Ш. Фур'є, К. А. Сен-Сімон, Р. Оуен, моделі майбутнього та спроби втілення їх у життя. Марксистська технологія перебудови суспільства та використання її у практиці.

Роль технології в становленні, розвитку й трансформації капіталізму. Вплив науково-технічної революції на процес технологізації громадського життя. Зростання ролі соціальних технологій у постіндустріальному суспільстві. Проблеми й особливості технологізації суспільства на порозі третього тисячоліття.

Література [25; 36; 39; 43; 72; 96]

Тема 3. Теоретичні засади технологічної діяльності

Розмаїття ідейних засад технологічної діяльності. Теорії соціальних змін. Соціологічні ідеї технологічної діяльності та їх розвиток. Позитивізм О. Конта, сцієнтизм К. А. Сен-Сімона. Теорії прогресу. Марксистське вчення про суспільно-економічні формації та соціально-перетворювальну діяльність. Проблеми соціальних змін Е. Дюрк-

гейма. Теорія соціальної діяльності М. Вебера. Розуміння реформ П. Сорокіним. Структурний функціоналізм Т. Парсонса та Р. Мертона. Неофункціоналізм Ю. Хабермаса, Н. Лумана. Концепція соціальної інженерії К. Поппера. Сучасні концепції реформування та трансформації суспільства. Праксеологія Т. Котарбинського, Т. Пшоловського та її вплив на соціальні технології. Природознавчі та технократичні теорії технологізації і їх вплив на становлення соціальних технологій. Постмодернізм і соціальні технології.

Література [2; 3; 8; 16; 20; 25; 29; 35; 37; 66]

Тема 4. Ціннісний аспект технологічної діяльності

Поняття цінностей. Цінність як форма суспільного буття, особливе суспільне відношення, завдяки якому потреби та інтереси людини переносяться на світ речей, предметів, духовних явищ, додаючи їм певних соціальних властивостей, не пов'язаних прямо з їхнім утилітарним призначенням. Функції цінностей у суспільстві. Ціннісна різноманітність сучасного суспільства. Класифікація цінностей. Характеристика цінностей та ціннісних процесів демократичного і транзитивного суспільства. Цінності і проблеми пострадянського суспільства: ускладнення процесів вироблення і накопичення духовних цінностей, формування загальнолюдських цінностей, переоцінка цінностей, ціннісні інновації, ціннісна аномія, ціннісний хаос, зростання чужого впливу, ціннісне запізнення, ускладнення ціннісної трансмісії, прояв прихованих ціннісних конфліктів, наростання ціннісної єдності поставторитарного суспільства.

Протилежність цінностей та соціальних технологій. Взаємний вплив цінностей і технологій. Ціннісні зміни та їх вплив на соціальні технології. Ціннісна регуляція природи, характеру та ефективності соціальних технологій. Тенденції сучасної ціннісної регуляції соціальних технологій.

Література [2; 15–17; 24; 25; 31; 37; 42; 70]

Тема 5. Класифікація соціальних технологій

Поняття сутнісної класифікації. Необхідність побудови сутнісної класифікації соціальних технологій. Аналіз наявних у літературі підходів до типологізації соціальних технологій. Концепція класифікації та її алгоритм. Побудова сутнісної класифікації, характеристика її функцій. Типологія технологій залежно від їхньої ролі в інноваційному процесі: технології проектування та конструювання, перевірки та

впровадження. Види технологій відповідно до рівнів технологізації сучасного суспільства: глобальної модернізації, оновлення суспільної системи, трансформації підсистем суспільства, трудових асоціацій.

Інформаційні технології: соціального пізнання, інформаційно-комп'ютерні, навчаючі, інтелектуальні. Праксеологічні технології: соціальної діяльності, ігрові, миротворчі.

Література [2; 15; 16; 20; 24; 35–37; 86]

Змістовий модуль II. Проблеми побудови перевірки та впровадження соціальних технологій

Тема 6. Проектування та конструювання соціальних технологій

Поняття та сутність проектування. Специфіка соціального проектування порівняно із соціальним плануванням, прогнозуванням та програмуванням, взаємозв'язок з ними. Етапи й особливості технологічного проектування. Формування ідеї проекту. Розробка моделі об'єкта. Вимоги замовника. Конструювання об'єкта і його специфіка. Роль соціальних норм у проектуванні. Основні різновиди соціальних проектів. Методи проектування і конструювання: “операціональна гра”, метод “мозкової атаки”, розробка сценарію, соціальний експеримент, комп'ютерне моделювання. Роль проектування і конструювання в механізмах функціонування та розвитку суспільства. Зарубіжний досвід проектування та конструювання соціальних процесів і його використання.

Література [1; 3; 10; 12–14; 16; 18; 19; 25; 28; 29; 37; 38; 74; 80]

Тема 7. Операціоналізація в технологічній діяльності

Поняття моделі, алгоритму, операції. Операціональне моделювання систем діяльності. Технологія як алгоритмізована й операціональна система. Види алгоритмів та операцій. Послідовні, паралельні та ієрархічні операціональні процеси. Напрями оптимізації різноманітної технологічної схеми. Методи оптимізації операціональних систем. Можливості теорії графів і методів дослідження операції.

Література [12; 16; 36; 37; 62]

Тема 8. Інноваційний аспект соціальних технологій

Поняття “нововведення”, “інноваційний процес” та “інноваційні технології”. Класифікація нововведень. Основні проблеми нововве-

день. Форма і структура інноваційного процесу: створення нововведення, дифузія нововведення, припинення виробництва нововведення. Соціальні чинники інноваційного процесу, стимули і перешкоди. Інноваційні соціальні технології. Рутинні соціальні технології. Інноваційний менеджмент.

Література [13; 28; 31; 36; 37; 50; 58; 77]

Тема 9. Перевірка й впровадження соціальних технологій

Критерії ефективності при перевірці технологій. Методи перевірки технологій: моделювання ситуацій, уявний експеримент, натурний експеримент. Технологія перевірки нововведень. Проблеми впровадження соціальних технологій: подолання негативних наслідків від упровадження чинників і “шумів”, робота з громадськістю і суспільною думкою; освоєння нових технологій керівниками; дотримання термінів освоєння, корекції в процесі освоєння. Проблема відкритості при перевірці нововведень. Характеристика основних процедур, що впроваджуються.

Література [7; 14; 16; 25; 28; 31; 37; 47; 88; 90; 98]

Змістовий модуль III. Соціальні технології в сучасному суспільстві

Тема 10. Технології глобальної модернізації

Поняття глобалізації. Необхідність і сутність глобальної модернізації. Поняття глобальних проблем сучасної цивілізації. Характеристика основних проблем: забруднення навколишнього середовища, енергетичної кризи, небезпеки термоядерної війни, голоду, збільшення народонаселення, генетичного виродження, хвороб тощо. Можливі наслідки несвоєчасного вирішення глобальних проблем. Проблема конфлікту цивілізацій. Дифузія і діалог цивілізацій. Принципова можливість вирішення глобальних проблем. Чинники, що посилюють ці проблеми, і чинники, що сприяють їх вирішенню. Моделі глобального розвитку. Римський клуб. Спроби технологізації вирішення глобальних проблем. Проблеми сучасної глобалізації.

Література [15–17; 31; 36; 37; 39; 40; 65]

Тема 11. Технології оновлення суспільної системи

Поняття суспільної системи. Основні різновиди суспільних систем у сучасному світі. Необхідність і чинники оновлення суспільної системи. Багатоваріантність сучасного суспільного розвитку.

Проблема ефективності суспільної системи. Критерії ефективності: свобода, демократія, безпека, соціальна справедливість. Революційний та еволюційний шляхи оновлення суспільства, їх переваги і недоліки. Поняття революції. Типологія революцій. Поняття реформи. Типологія реформ. Програма реформування суспільства і технологія реформ. Проблема всебічної трансформації українського суспільства і розробки відповідних технологій. Досвід інших країн і його використання. Варіанти реформ і специфіка їх технологізації. Правове поле трансформації суспільства і соціальної бази реформ.

Література [3; 8; 15; 17; 25; 31; 36; 37; 39; 40]

Тема 12. Технології трансформації підсистем суспільства

Поняття підсистеми суспільства. Різновиди суспільних підсистем.

Технології суспільних підсистем: сферного і регіонального характеру. Класифікація технологій підсистем суспільства. Технології окремих сфер суспільства: економічні, соціальні, політичні, культурологічні. Технології соціальних процесів: гуманізація, демократизація, інтелектуалізація, міграція, соціальна динаміка тощо. Особливості регіональних технологій. Характеристика основних технологій підсистем суспільства і їх трансформації. Регулювання рівня та якості життя, технології регулювання доходів і заробітної плати. Політичні технології і їх відображення у програмних документах політичних партій. Технології духовно-культурного розвитку.

Література [15–17; 26; 27; 31; 36; 37; 39; 40]

Тема 13. Технології управління трудовими асоціаціями

Поняття трудової асоціації. Види трудових асоціацій. Розмаїття форм власності та трудових асоціацій. Колективна, державна, приватнокапіталістичні трудові асоціації. Проблеми проектування та удосконалення діяльності трудових асоціацій. Техногенні системи трудових асоціацій і необхідність їх оптимізації. Технології трудових процесів і проблема ефективності та продуктивності праці. Ресурси і резерви трудової асоціації. Напрями оптимізації соціальної структури трудових асоціацій і системи відносин між людьми. Технологічні схеми управління трудовими асоціаціями та їх розвитку.

Література [12; 16; 19; 23; 29; 31; 34; 36; 37; 75]

Змістовий модуль IV. Інформаційні технології

Тема 14. Технології наукового пізнання

Специфіка соціального пізнання, його структура. Процес наукового дослідження і його алгоритмізація. Етапи технологізації пізнавальної діяльності. Нагромадження та пошук інформації. Системи інформаційного пошуку, діалогові системи, автоматизація пізнавальної діяльності. Процес висування гіпотез і побудови теорій. Технологізація методів соціального пізнання за допомогою їх представлення діяльними системами. Верифікація соціального знання. Межі технологізації соціального пізнання. Евристичні методи соціального пізнання і їх можливості. Проблема підвищення ефективності науки та впровадження її досягнень у практику.

Література [22; 31; 36; 37; 47; 73; 83; 93; 99]

Тема 15. Інформаційно-комп'ютерні технології і тенденції їх розвитку

Інформаційні процеси в сучасному світі: зростання й старіння інформації, інформаційний вибух. Проблема інформації в соціальних перетвореннях. Основні різновиди, джерела, потоки інформації, інформаційні мережі. Пошук, створення, нагромадження та використання інформації. Інформатизація і комп'ютеризація соціальних процесів. Інформаційні технології: сутність, специфіка, напрями розвитку. Проблема автоматизованих систем управління, технологія їх проектування та функціонування. Необхідність соціологічної, інформаційної та комп'ютерної підготовки управлінського персоналу. Характеристика основних інформаційних технологій і перспективи їх розвитку. Світова комп'ютерна мережа Інтернет.

Література [16; 26; 36; 37; 64; 73]

Тема 16. Шляхи удосконалення навчальних технологій

Сутність навчання та його роль у суспільстві. Об'єкт, суб'єкт, засоби навчання. Моделювання навчання як інформаційного технологічного процесу. Основні проблеми навчання. Інформаційний вибух і способи боротьби з ним, старіння інформації. Орієнтація навчання на оволодіння методами здобуття знань. Технологія безперервної освіти та різноманітність її конкретних різновидів. Формування у тих, хто навчається, здатності здобувати знання. Самоосвіта. Технологія формування пізнавальної активності, позитивної мотивації, профе-

сіоналізму та творчості тих, хто навчається. Розвиток у тих, хто навчається, здатності до самоаналізу та обґрунтованого ризику, прагнення до прогресу.

Література [4; 11; 16; 17; 32; 36; 48; 52; 63; 84; 91]

Тема 17. Технології аналітичної діяльності

Сутність аналізу як фізичного чи уявного розчленування певної цілісності на її частини, складові. Аналітика як складне інституційне утворення, яке об'єднує проблемний, організаційний, інформаційно-технологічний, методологічний, кадровий та ціннісний аспекти. Характеристика цих аспектів аналітики. Класифікація аналітики, характеристика її основних різновидів. Системна аналітика та її можливості. Методи аналітичної діяльності. Загальна технологія аналітичної діяльності. Стан та проблеми аналітики в Україні. Проблеми ефективності аналітичних центрів та професійної підготовки аналітиків.

Література [36; 37; 73; 87; 91; 93; 99]

Тема 18. Можливості технологізації творчості

Поняття творчості як діяльності, що породжує щось якісно нове, неповторне, оригінальне, яке має суспільно-історичну унікальність. Труднощі технологізації творчого процесу. Структура творчого процесу. Чинники активізації творчості: поява і розвиток творчої мотивації, яка характеризується спрагою і упевненістю у відкритті, у створенні оригінального твору, поєднання свідомої розумової діяльності з підсвідомою роботою; фантазування на серйозні теми; використання різного виду аналогій; ліквідація перешкод для творчого процесу, серед яких найбільш значущими є страх, зайва самокритичність і лінь; розвиток того, що сприяє творчості; формування довкола себе високоінтелектуального оточення; створення звичної робочої обстановки; розвиток можливостей аналізаторів інформації. Технології швидкочитання та розвитку пам'яті.

Література [36; 37; 44; 52; 59; 71; 91; 93]

Змістовий модуль V. Праксеологічні технології

Тема 19. Технологізація соціальної діяльності

Поняття діяльності. Структурно-функціональний підхід до діяльності. Види соціальної діяльності. Індивідуальна та колективна діяльність. Структура і спосіб діяльності. Проблеми підвищення

ефективності діяльності та її раціоналізація. Принцип наукової організації діяльності. Праксеологія як наука про ефективну діяльність та її проблеми. Етапи та процедури діяльності: постановка мети, планування дій, організація, координація і контроль. Сміливість і майстерність. Технологічна карта діяльності. Технології основних видів діяльності.

Література [2; 12; 19; 24; 25; 29; 31; 35–37; 59; 62]

Тема 20. Антикризові технології

Поняття кризи як особливого стану системи, яка характеризується ослабленням її характеристик, зростанням хаосу в системі та можливості її руйнування чи оновлення. Теоретичні засади трактування кризи. Причини кризи. Класифікація соціальних криз. Структура кризи. Характеристика процесів, які входять до структури кризи. Етапи розвитку кризи. Поняття антикризової технології. Технології подолання кризи і технології профілактики кризових явищ. Антикризове управління та його етапи. Характеристика антикризової команди.

Література [13; 16; 17; 36; 37; 39; 40; 41; 92; 95; 97; 100]

Тема 21. Ігрові технології

Сутність гри та її функції: тренувальна, дослідна, перевірна. Операційні ігри та їх різновиди. Імітаційні ігри й ігри відкритого типу. Інноваційні, організаційно-діяльнісні, організаційно-розумові, проєктивні ігри. Структура гри: учасники, правила, проблема, стратегія і тактика. Теорія ігор — наука про кількісні описи ігор, її проблеми та можливості. Технологія проведення гри. Характеристика найбільш популярних ділових ігор.

Література [36; 50; 53; 61; 68; 78]

Тема 22. Управлінські технології

Поняття управління. Функції управління. Характеристика системи управління. Об'єкт, суб'єкт, засоби управління, інформаційні потоки. Діяльнісний підхід до управління. Структура управлінської діяльності (управлінського циклу). Стратегія і тактика управління. Формулювання цілей і визначення завдань. Механізми розробки і прийняття управлінських рішень. Узгодження дій елементів системи. Організація, контроль, коригування. Проблема використання ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних та ін. Технологічний підхід

до управління. Технології планування, організації, контролю. Технології добору, навчання та просування здібних керівників. Технології формування кадрового потенціалу. Фірмові технології.

Література [1; 13–17; 20; 24; 31; 35–37; 53; 57; 95; 97]

Тема 23. Миротворчі технології

Поняття конфлікту. Основні різновиди конфліктів. Стадії розвитку та багатоваріантність перебігу конфліктів. Прогнозування і діагностика конфліктів. Профілактика конфліктів. Шляхи і засоби подолання, вирішення конфліктів. Сутність діяльності з прогнозування, діагностики, профілактики та подолання конфліктів як технологічного процесу. Особливості миротворчої діяльності в зонах конфліктів різної природи. Лавиноподібні процеси в конфліктах і засоби їх локалізації. Проблема зняття деструкції у конфліктах. Технології безконфліктної поведінки.

Література [16; 36; 37; 55]

Тема 24. Політичні технології

Політика як об'єкт технологічної діяльності. Характеристика основних політичних технологій. Вибірчі технології: сутність, проблеми та напрями удосконалення. Класифікація виборчих технологій.

Виборча кампанія: стратегія, тактика та управління. Поняття ресурсу виборчої кампанії. Основні різновиди ресурсів: фінансовий, часовий, організаційний, адміністративний, електоральний, інтелектуальний, інформаційний та проектний.

Політичні проекти. Технології партійної побудови. Формування технологій громадянського суспільства. Проблеми гуманізації політичних технологій.

Політичне консультування та проблеми його розвитку. Роль соціології в політичних технологіях.

Література [14; 16; 26; 36; 37; 54; 56; 57; 60; 69; 70; 87; 94]

Тема 25. Комунікативні технології

Поняття комунікації, її базові складові. Комунікативний простір. Типи комунікації. Візуальна та подійна комунікації. Міжособистісна та масова комунікації. Комунікативна модель сучасного суспільства. Суб'єкти, об'єкти, предмет та методи комунікації. Електронні ЗМІ та Інтернет.

Громадська думка як феномен і соціальний інститут сучасного суспільства. Місце та роль громадської думки в системі комунікацій.

Проблеми комунікації: поширення інформації, формування думок, маніпулювання свідомістю, інформаційні війни, стреси. Шляхи гуманізації та оптимізації комунікації.

Література [16; 26; 36; 37; 46]

Тема 26. Технології public relations та іміджмейкінгу

Поняття та функції публік релейшнз. Відмінність між рекламою та PR. Необхідність PR у різних сферах суспільства. Класифікація PR. Державний, виборчий, кризовий, фінансовий види PR, PR шоу-бізнесу. Елементарні операції PR. Характеристика основних технологій PR. Поняття іміджу, його основні характеристики. Види іміджу. Персональний, корпоративний види іміджу. Формування, підтримка та управління іміджем. Проблеми й тенденції розвитку технологій public relations у сучасному світі та на пострадянському просторі.

Література [26; 27; 36; 37; 56; 60; 69; 70; 82; 94]

Змістовий модуль VI. Зондувальні технології

Тема 27. Технології соціальної діагностики

Поняття соціальної діагностики. Актуальність діагностики в умовах модернізації суспільства. Основні концепції діагностики. Завдання соціальної діагностики: пошук соціальних пріоритетів, соціальних резервів, виявлення слабких місць і відхилень. Методи соціальної діагностики. Технологія діагностування: сутність та особливості.

Література [9; 31; 36; 37; 47; 85; 88; 98]

Тема 28. Технології експертизи

Сутність експертизи як спеціалізованої, нормативно оформленої процедури одержання інформації або формування оцінки. Види і методи експертизи. Планування, підготовка і проведення експертизи. Технологія проведення експертного інтерв'ю, дослідження методом побудови сценарію, методом колективної експертної оцінки. Дельфійська техніка. Алгоритм обробки експертних оцінок. Можливості технології експертизи.

Література [33; 36; 37; 45; 49; 51; 64; 79; 83; 87]

Тема 29. Технології соціального експерименту

Сутність і специфіка соціального експерименту порівняно з природничо-науковим експериментом. Проблема соціальної природи й людини в експерименті. Соціальний експеримент як єдність інформаційної та практичної структур. Соціальний експеримент як спосіб духовно-практичної діяльності. Операціональне моделювання експерименту. Класифікація експериментів та особливості моделювання експериментів різних видів. Характеристика експериментальної практики в економіці, політиці та соціальній сфері. Моделі натурних, модельних та уявних експериментів. Проблема розробки технології автоматизації проектування соціальних експериментів. Тенденції розвитку соціальної експерименталістики.

Література [25; 31; 36; 37; 89; 90; 99]

Тема 30. Технології соціального прогнозування

Необхідність соціального прогнозування. Поняття соціальних прогнозів та їх роль у діяльності людей. Теоретичні та практичні застави наукового прогнозування. Проблеми помилок у прогнозуванні та перевірки достовірності прогнозів. Нормативне і пошукове прогнозування. Природні та соціальні цикли, закономірності, тенденції та зародки майбутнього в сучасному як підґрунтя для прогнозування. Методи і прийоми соціального прогнозування. Технологічні схеми прогнозування. Перспективи розвитку соціальних технологій.

Література [5; 6; 21; 30; 36; 37; 39; 44; 67; 100]

ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ

1. Теорія соціальних технологій і тенденції її розвитку.
2. Характеристика принципів технологічної діяльності.
3. Сутність соціальних технологій та об'єктивна необхідність їх розвитку
4. Ціннісний аспект технологічної діяльності.
5. Проблема ефективності соціальних технологій.
6. Історія генезису соціальних технологій і їх роль у розвитку суспільства.
7. Соціальні технології марксизму та їх наслідки.
8. Характеристика видів соціальних технологій.
9. Проектування та конструювання соціальних технологій.
10. Інноваційний аспект соціальних технологій.

11. Проблеми побудови, перевірки та впровадження соціальних технологій.
12. Роль та функції соціальних технологій у сучасному суспільстві.
13. Технології глобальної модернізації.
14. Технології оновлення суспільної системи.
15. Інноваційні процеси сучасного суспільства: сутність, стимули та перешкоди.
16. Реформування суспільства як технологічний процес.
17. Технології трансформації підсистем суспільства.
18. Технології управління трудовими асоціаціями.
19. Технології наукового пізнання.
20. Інформаційно-комп'ютерні технології та тенденції їх розвитку.
21. Революція в освіті та тенденції розвитку навчальних технологій
22. Аналітична та консультативна діяльність як об'єкти технологізації.
23. Творчість як об'єкт технологізації.
24. Технології розвитку особистості.
25. Технологізація соціальної діяльності.
26. Антикризові технології.
27. Регіон як об'єкт соціальної технологізації.
28. Ігрові технології.
29. Управлінські технології.
30. Миротворчі технології.
31. Принципи та технології безконфліктної поведінки.
32. Політичні технології.
33. Вибірчі технології та їх проблеми.
34. Комунікативні технології.
35. Технології паблік рилейшнз та іміджмейкінгу.
36. Технології соціальної діагностики.
37. Технології експертизи.
38. Технології соціального експерименту.
39. Технології соціального прогнозування.
40. Соціальні технології у діяльності соціолога.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність соціальних технологій та об'єктивна необхідність їх розвитку.
2. Принципи соціальних технологій.

3. Історія соціальних технологій.
4. Основні етапи виникнення та розвитку технологічної діяльності.
5. Соціально-технологічні засади суспільної системи.
6. Роль соціальних технологій у розвитку суспільства.
7. Ідейні основи технологічної діяльності.
8. Класифікація соціальних технологій.
9. Проектування та конструювання соціальних технологій.
10. Операціоналізація в технологічній діяльності.
11. Інноваційний аспект соціальних технологій.
12. Ціннісний аспект технологічної діяльності.
13. Проблема перевірки соціальних технологій.
14. Технології глобальної модернізації та тенденції їх розвитку.
15. Технології трансформації суспільної системи.
16. Характеристика технологій підсистем суспільства.
17. Технології трудової асоціації.
18. Основні напрями технологізації соціального пізнання.
19. Інформаційно-комп'ютерні технології.
20. Навчальна діяльність як сфера соціальної технологізації.
21. Інтелектуальні технології.
22. Технології соціального планування.
23. Характеристика технологій соціальної діяльності.
24. Праксеологія — наука про оптимальну діяльність.
25. Ігрові технології: сутність, різновиди, алгоритми.
26. Характеристика методу аналізу ситуацій (Case study).
27. Управлінські технології і їх розвиток.
28. Подолання конфліктів і миротворчі технології.
29. Технології діагностики.
30. Технології експертизи.
31. Технології соціального експерименту.
32. Технології соціального прогнозування.
33. Практичні основи технологічної діяльності.
34. Основні принципи та етапи соціального проектування.
35. Сутність та проблеми впровадження соціальних технологій у практику.
36. Теорії соціальної дії М. Вебера.
37. Марксистське розуміння технологій оновлення суспільства.
38. Концепція соціальних змін і реформування суспільства.
39. Концепція соціальної інженерії К. Поппера.

40. Методи соціальних технологій.
41. Інноваційний процес: сутність, форми, структура.
42. Роль соціологічних досліджень у розвитку соціальних технологій.
43. Проблеми технологізації в трансформації українського суспільства.
44. Регіональні технології та технології комплексів.
45. Кризи розвитку країн і технології їх подолання.
46. Особливості інформаційних процесів у сучасному світі.
47. Принципи швидкочитання.
41. Концепція інформаційного суспільства.
48. Основні концептуальні підходи до розуміння природи діагностичної діяльності.
49. Можливості та межі соціальних змін і технологізації суспільства.
50. Технологічний утопізм, його роль у науці та історії.
51. Вплив науково-технічної революції на технологізацію соціальних процесів.
52. Структура і спосіб діяльності.
53. Фірмові технології.
54. Метод експертних оцінок.
55. Принцип системного підходу в технологічній діяльності.
56. Проблеми й особливості технологізації суспільства у третьому тисячолітті.
57. Проблема оптимізації соціальних технологій.
58. Стимули та перешкоди соціальних нововведень.
59. Соціальна сфера суспільства як об'єкт технологізації.
60. Принцип синергізму в технологічній діяльності.
61. Зарубіжний досвід проектування і конструювання соціальних процесів і його використання.
62. Проблема новизни і науковості соціальних технологій.
63. Технологічна карта діяльності.
64. Технології управління політичними конфліктами.
65. Технології безконфліктної поведінки.
66. Критерії ефективності соціальних технологій.
67. Характеристика комунікативних технологій.
68. Технології паблік рилейшнз та їх проблеми.
69. Інформаційні війни та проблеми їх технологізації.
70. Освітні технології та тенденції їх розвитку.

71. Інтелектуальні технології.
72. Технології наукового пізнання.
73. Технології аналітичної діяльності.
74. Можливості технологізації творчості.
75. Характеристика специфіки та основних видів політичних технологій.
76. Виборчі технології та напрями їх удосконалення.
77. Загальна характеристика комунікативних технологій.
78. Реформування суспільства як технологічний процес.
79. Виборчі технології та їх проблеми.
80. Сутність та види соціальної діагностики.
81. Технології соціальної експертизи.
82. Технології політичного консультування.
83. Інформаційно-аналітичні технології.
84. Технології людського капіталу.
85. Інформаційно-комп'ютерні технології.
86. Технології мотивації трудової діяльності.
87. Технології глобальної модернізації.
88. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.
89. Технологічні моделі управління персоналом трудової асоціації.
90. Глобалізація та глобальні технології.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Антонюк Г. А.* Социальное проектирование и управление общественным развитием. — Минск, 1988.
2. *Анисимов А. С.* Технологизация: ее природа и социальная роль. — Харьков, 1989.
3. *Бергер П., Лукман Т.* Социальное конструирование реальности. — М., 1995.
4. *Беспалько В. П.* Слагаемые педагогической технологии. — М.: Педагогика, 1989.
5. *Бестужев-Лада И. В.* Нормативное социальное прогнозирование. — М.: Наука, 1987.
6. *Бестужев-Лада И. В.* Поискное социальное прогнозирование. — М.: Наука, 1984.
7. *Внедренческая и практическая деятельность // Служба социального развития предприятия: Практ. пособие.* — М.: Наука, 1989.

8. *Гидденс Э.* Устройство общества: Очерк теории структуризации. — М.: Академический проект, 2003.
9. *Девятко И. Ф.* Диагностическая процедура в социологии. Очерк истории и теории. — М.: Наука, 1993.
10. *Дитрих Я.* Проектирование и конструирование: системный подход. — М.: Мир, 1981.
11. *Дичківська І. М.* Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. — К.: Академ. вид-во, 2004.
12. *Дудченко В. О., Макаревич В. Н.* Социоинженерная деятельность, социальное проектирование, социальная технология // Марксистско-ленинская социология. — М., 1989.
13. *Иванов В. К, Патрушев В. И., Галиев Г. Т.* Инновационные социальные технологии устойчивого развития. — Уфа: ООО “Дизайн Полиграф Сервис”, 2003.
14. *Иванов В. Н.* Разработка и внедрение социальных технологий в государственном управлении. — М., 1992.
15. *Иванов В. Н.* Социальные технологии в современном мире. — М.: Славянский диалог, 1996.
16. *Иванов В. Н., Патрушев В. И.* Социальные технологии: Учеб. пособие / В. Н. Иванов, В. И. Патрушев. Акад. наук социал. технологий и мест. самоуправления. — 2-е изд., доп. — М.: Муниципальный мир, 2004.
17. *Иванов В. Н.* Новая цивилизация XXI века: технология становления (Энциклопедия управленческих знаний. Мир управления на пороге новой цивилизации) / В. Н. Иванов. — М.: Знание; Муниципальный мир, 2006.
18. *Крючков Ю. А.* Теория и методы социального проектирования. — М.: МГП “Информрекламиздат”, 1992.
19. *Макарович В. М.* Социоинженерная деятельность, социальное проектирование, социальная технология // Марксистско-ленинская социология; Под ред. Н. И. Дряхлова, Б. Н. Князева, В. Я. Нечаева. — М.: Изд-во МГУ, 1989.
20. *Марков М.* Технология и эффективность социального управления. — М.: Прогресс, 1982.
21. *Матвієнко В. Я.* Прогностика. — К.: Українські пропілеї, 2000.
22. *Панина Н. В.* Технология социологических исследований. — К.: Институт социологии НАНУ, 1998.
23. *Патрушев В. И.* Социальные резервы трудового коллектива: пути реализации. — К., 1990.

24. *Подшивалкина В. И.* Социальные технологии: проблемы методологии и практики. — Кишинэу, 1997.
  25. *Поппер К.* Открытое общество и его враги. — М.: Феникс, 1992. — Т. 1–2.
  26. *Почетцов Г. Г.* Информационно-политические технологии. — М.: Центр, 2003.
  27. *Почетцов Г. Г.* Коммуникативные технологии двадцатого века. — М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 2000.
  28. *Пригожин А. И.* Нововведения: стимулы и препятствия (социальные проблемы инноватики). — М.: Политиздат, 1989.
  29. *Пщоловский Т.* Принципы совершенной деятельности. Введение в праксеологию. — К., 1993.
  30. *Рабочая книга по прогнозированию.* — М.: Мысль, 1982.
  31. *Социальные технологии: Толковый словарь / Отв. ред. В. Н. Иванов.* — М.; Белгород: Луч-Центр социальных технологий, 1995.
  32. *Скідін О. Л.* Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій. — Запоріжжя: ЗДУ, 2000.
  33. *Соціальна експертиза в Україні: методологія, методика, досвід впровадження / За ред. Ю. І. Саєнка.* — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2000.
  34. *Социальные технологии в системе производства зарубежных стран: Хрестоматия: В 4 т. / Сост и ред. Г. Д. Никредин, Е. М. Бабосов, Н. И. Бушин и др.* — Минск; Волгоград, 1993.
  35. *Стефанов Н.* Общественные науки и социальная технология. — М.: Прогресс, 1976.
  36. *Сурмин Ю. П., Туленков И. В.* Теория социальных технологий: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2004.
  37. *Теория управления: социально-технологический подход: Энциклопедический словарь / Под ред. В. Н. Иванова, В. И. Патрушева.* — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Муниципальный мир, 2004.
  38. *Тощенко Ж. Т., Аитов Н. А., Латин Н. И.* Социальное проектирование. — М., 1982.
  39. *Штомка П.* Социология социальных изменений. — М.: Аспект-Пресс, 1996.
  40. *Штомка П.* Социология. Анализ современного общества / Пер. с польск. С. М. Червоной. — М.: Логос, 2005.
- Додаткова*
41. *Анатомия кризисов / А. Д. Арманд, Д. И. Люри, В. В. Жерихин и др.* — М.: Наука, 1999.

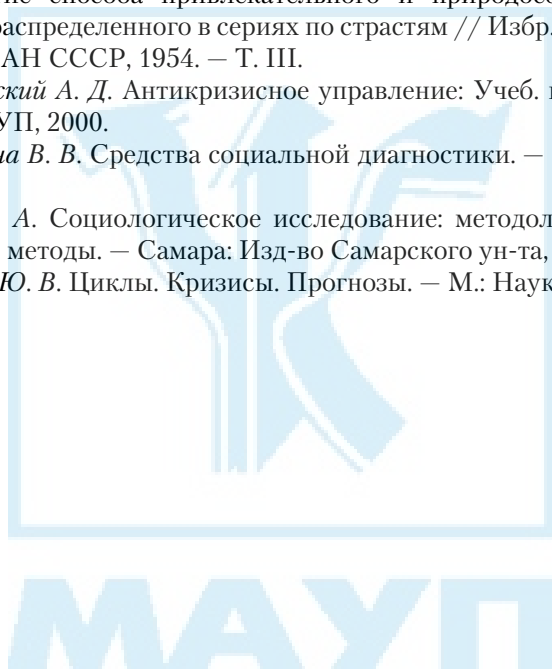
42. *Бакиров В. С.* Ценностное сознание и активизация человеческого фактора. — Харьков: Выща шк.; Изд-во при ХГУ, 1988.
43. *Баталов Э. Я.* В мире утопий: Пять диалогов об утопии и утопических экспериментах. — М.: Политиздат, 1989.
44. *Бестужев-Лада И. В., Наместникова Г. А.* Технология прогнозных разработок социальных процессов. — М.: НПО “Поиск”, 1992.
45. *Бешелев С. Д., Гурвич Ф. Г.* Экспертные оценки. — М.: Наука, 1973.
46. *Бортник Е. М., Коротков Э. М., Никитаева А. Ю.* Управление связями с общественностью: Учеб. пособие / Под ред. проф. Э. М. Короткова. — М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002.
47. *Девятко И. Ф.* Диагностическая процедура в социологии. Очерк истории и теории. — М.: Наука, 1993.
48. *Джелали А.* Секреты Наполеона. Память. Внимание. Скорочтение. — Харьков: “Харків”, 1995.
49. *Добрав Г. М., Ершов Ю. В.* Экспертные оценки в научно-техническом прогнозировании. — К., 1974.
50. *Дудченко В. С.* Инновационные игры. — Таллинн, 1989.
51. *Евланов Л. Г., Кутузов В. А.* Экспертные оценки в управлении. — М., 1978.
52. *Еримбетова С.* Использование интерактивных (диалоговых) технологий обучения в процессе творческого саморазвития личности учащегося // *Alma mater.* — 2003. — № 11. — С. 48–50.
53. *Ефимов В. М., Комаров В. Ф.* Введение в управленческие имитационные игры. — М.: Наука, 1980.
54. *Зайцевский П. Г., Зворыкин А. В., Мироненко С. В.* Избирательные технологии: 100 вопросов и ответов. — М.: Поматур, 1999.
55. *Здравомыслов А. Г.* Социология конфликта: Россия на путях преодоления кризиса: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Аспект Пресс, 1995.
56. *Игнатов В. Г., Кутырев Н. П., Кислицин С. А.* Технологии избирательных кампаний. — М.; Ростов: ИКЦ “МарТ”, 2004.
57. *Иванов В. Н., Матвиенко В. Я., Патрушев В. И., Молодых И. В.* Технологии политической власти: зарубежный опыт. — К., 1994.
58. *Ілляшенко С. М.* Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи. Навч. посіб. — Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003.

59. *Калошина И. П.* Структура и механизмы творческой деятельности (нормативный подход). — М.: Изд-во МГУ, 1983.
60. *Кочубей Л. О.* Вибірчі технології: політологічний аналіз на прикладі виборів до парламенту сучасної України. — К.: Юрид. думка, 2006.
61. *Красовский Ю. Д.* Мир деловой игры. — М.: Экономика, 1980.
62. *Кривоцв А. М., Шеховцов В. В.* Сетевое планирование и управление. — М.: Экономика, 1978.
63. *Кузнецов О. А., Хромов Л. Н.* Техника быстрого чтения. — М.: Книга, 1983.
64. *Ланкова Л. А., Петровский А. М., Шнейдерман М. В.* Организация экспертизы и анализ экспертной информации. — М.: Наука, 1984.
65. *Лейбин В. М.* Римский клуб // Современная западная философия: Словарь / Сост.: В. С. Малахов, В. П. Филатов. — М.: Политиздат, 1991. — С. 266–268.
66. *Лем Ст.* Сумма технологий. — М.: Мир, 1968.
67. *Лисичкин В. А.* Теория и практика прогностики. Методологические аспекты. — М.: Наука, 1972.
68. *Макаревич В. Н.* Игровые методы в социологии: теория и алгоритмы. — М., 1994.
69. *Малкин Е., Сучков Е.* Политические технологии. — М.: Русская панорама, 2006.
70. *Мальцева Н. М.* Грязные избирательные технологии. Мифы и реальность. — М., 2003.
71. *Меерович М. И., Шрагина Л. И.* Технология творческого мышления: Практик. пособие. — Минск.: Харвест; М.: АСТ, 2000.
72. *Мор Т.* Утопия. — М.: Наука, 1978.
73. *Морозов А. О., Косолапов В. Л.* Інформаційно-аналітичні технології підтримки прийняття рішень на основі регіонального соціально-економічного моніторингу. — К.: Наук. думка, 2002.
74. *Мосин В. К., Трайнев В. А.* Управление процессом проектирования. — М.: Моск. рабочий, 1980.
75. *Никредин Г. Д.* Социальные технологии в системе производственной деятельности: Методология, методика, практика. — Волгоград, 1992.
76. *Панарин И. Н.* Информационная война и выборы. — М.: Городец, 2003.
77. *Перлаки И.* Нововведения в организациях. — М., 1980.

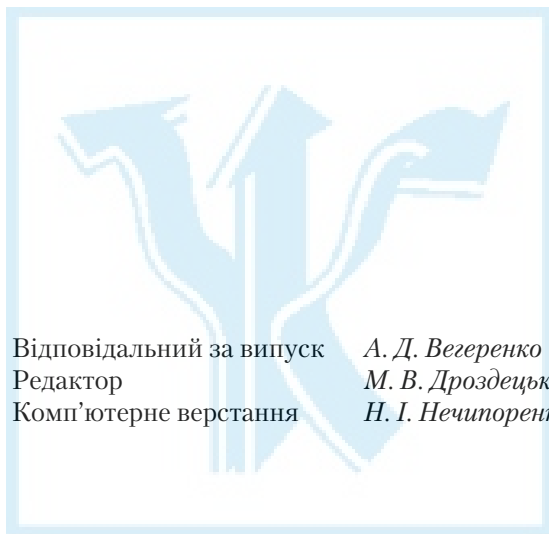
78. *Платов В. Я.* Деловые игры: разработка, организация, проведение: Учебник. — М., 1991.
79. *Привалов Ю., Рогожин О., Саенко Ю.* Соціальна експертиза: підходи й методи // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 1998. — № 1–2.
80. *Прогнозное социальное проектирование: Методологические и методические проблемы.* — М.: Наука, 1989.
81. *Прогностика.* Терминология. — М.: Наука, 1990.
82. *Расторгуев С. П.* Философия информационной войны. — М., 2000.
83. *Сиртин А. В., Мицкевич А. А.* Методы и процедуры обработки экспертных оценок в управлении. — М., 1980.
84. *Ситуаційна методика навчання: український досвід: Зб. статей / Упоряд. О. Сидоренко, В. Чуба.* — К.: Центр інновацій та розвитку, 2001
85. *Скідін О. Л.* Аналіз понять, пов'язаних з технологією діагностування // Социальные технологии: актуальные проблемы теории и практики: Межвузовский сборник научных работ. — Вып. 9. — К. — Запорожье — Одесса: Этта-Пресс, 2000.
86. *Современные социальные технологии: Сущность, многообразие форм.* — Белгород, 1991.
87. *Соціологічна експертиза в державному управлінні (на прикладі досліджень політичної реформи в Україні):* Наук.-метод. посіб. / За заг. ред. В. Д. Бакуменка, Л. Г. Штики / Кер. авт. кол. Ю. П. Сурмін. — К.: Вид-во НАДУ, 2003.
88. *Сумченко Е. И.* Социодиагностика: особенности познавательных функций // Социальные технологии: актуальные проблемы теории и практики: Межвузовский сборник научных работ. — Вып. 1. — К. — Запорожье — Одесса: Этта-Пресс, 1998.
89. *Сурмин Ю. П.* Социальный эксперимент как средство познания и преобразования общественных явлений // Социальное познание: принципы, формы, функции. — К.: Наук. думка, 1989.
90. *Сурмин Ю. П.* Социальный эксперимент: очерки методологии. — К.: Вища шк., 1991.
91. *Сурмин Ю. П.* Методология анализа ситуаций (Case Study Method). — К.: Центр инновации и развития, 1999.
92. *Сурмин Ю. П.* Теоретико-методологические аспекты кризисов и антикризисных технологий / Соціологічна наука і освіта в Україні. Вип. 1. Концептуальні засади становлення і розвитку соціологічної науки і освіти в Україні. — К.: МАУП, 2000. — С. 85–94.

93. *Сурмин Ю. П.* Технологии творчества в научном мышлении // Социальные технологии (международный межвузовский сборник научных работ). К. — Москва — Одесса — Запорожье. — 2006. — С. 335–349.
94. *Сурмин Ю. П., Нарижный Д. Ю.* Избирательные технологии. — Дніпропетровськ: ПОРОГИ, 2001.
95. *Уткин Э. А.* Антикризисное управление. — М.: Ассоциация авторов и издателей “Тандем”; ЭКМОС, 1997.
96. *Фурье Шарль.* Новый хозяйственный и социетарный мир, или Открытие способа привлекательного и природосообразного труда, распределенного в сериях по страстям // Избр. соч. — М.: Изд-во АН СССР, 1954. — Т. III.
97. *Чернявский А. Д.* Антикризисное управление: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2000.
98. *Щербина В. В.* Средства социальной диагностики. — М.: Наука, 1993.
99. *Ядов В. А.* Социологическое исследование: методология, программа, методы. — Самара: Изд-во Самарского ун-та, 1995.
100. *Яковец Ю. В.* Циклы. Кризисы. Прогнозы. — М.: Наука, 1999.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Соціальні технології”	4
Зміст дисципліни “Соціальні технології”	5
Теми курсових робіт	16
Питання для самоконтролю.....	17
Список літератури	20

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *М. В. Дроздецька*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3387

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП